

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Pluractionality in Hausa

Součková, K.

Citation

Součková, K. (2011, December 14). *Pluractionality in Hausa*. LOT dissertation series. LOT, Utrecht. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18247>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18247>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting in het Nederlands

Dit proefschrift gaat over de semantiek van pluractionele werkwoorden in het Hausa. Pluractionele werkwoorden, die in vele talen van de wereld voorkomen, zijn werkwoordsvormen die alleen gebruikt kunnen worden om naar meervoudige gebeurtenissen te verwijzen. Een aantal voorbeelden die het gebruik van pluractionele werkwoorden in het Hausa illustreren zijn te vinden in (1).

- (1) a. Mutàanee sun fĩr-fitoo
 people 3PL.PF RED-come.out
 ‘Veel mensen kwamen naar buiten’
 b. Yuusùf yaa sàs-sàyi littàttáfai
 Yusuf 3SG.M.PF RED-kopen boeken
 ‘Yusuf heeft veel (verschillende) boeken gekocht’
 c. Yaa shùs-shùuri teebùr̃
 3SG.M.PF RED-schoppen tafel
 ‘Hij heeft herhaaldelijk tegen de tafel geschopt’

De zin in (1a) kan alleen gebruikt worden als er veel mensen bij de gebeurtenis van het naar buiten gaan betrokken zijn geweest. In (1b) moet de hoeveelheid boeken die Yusuf gekocht heeft erg groot zijn, en het liefst moet het om verschillende soorten boeken gaan. Zin (1c) kan alleen maar een situatie beschrijven waarbij meerdere keren geschopt werd. De pluractionele vormen *fĩrfitoo*, *sàsàyi* en *shùsshùuri*, kunnen dus niet gebruikt worden om enkelvoudige gebeurtenissen te beschrijven. Enkelvoudige gebeurtenissen kunnen alleen worden uitgedrukt met behulp van de niet-pluractionele werkwoorden *fitoo* ‘naar buiten komen’, *sàyi* ‘kopen’, en *shùuri* ‘schoppen’.

Dit proefschrift heeft als doel een semantische analyse te geven van pluractionaliteit in het Hausa. Het eerste hoofdstuk bevat vooral achtergrondinformatie. In dit hoofdstuk komt aan de orde wat pluractionaliteit inhoudt en worden enkele basisbegrippen behandeld die relevant zijn om inzicht te verkrijgen in dit verschijnsel. De eerste vraag die naar voren komt is hoe pluractionaliteit zich verhoudt tot meervoudigheid bij nomina. Ik stel voor dat er duidelijke overeenkomsten zijn tussen de twee domeinen. Desondanks beargumenteer ik dat pluractionaliteit (werkwoordelijk meervoud) onafhankelijk van nominaal getal bestudeerd moet worden omdat bepaalde eigenschappen van pluractionaliteit uitsluitend betrekking hebben op het werkwoordelijk domein. Hierbij moet met name gedacht worden aan de relatie tot aspect en het feit dat gebeurtenissen gewoonlijk geïndividueerd worden met behulp van andere entiteiten. Naast het vaststellen van de grenzen tussen pluractionaliteit en aspect wordt ook aandacht geschonken aan de relatie tussen pluractionaliteit en graadverschijnselen en het gebruik van de termen ‘distributief’ en ‘collectief’. Ook wordt gekeken naar de bruikbaarheid van bepaalde onderscheiden binnen het verschijnsel pluractionaliteit, met name het onderscheid tussen meervoudigheid van gebeurtenissen en meervoudigheid van

deelnemers in die gebeurtenissen, en het onderscheid tussen gebeurtenis-externe- en gebeurtenis-interne pluractionaliteit. De algemene discussie over pluractionaliteit wordt afgesloten met een presentatie van vier theoretische benaderingen van het verschijnsel in de literatuur (Cusic 1981, Lasersohn 1955, Van Geenhoven 2004, 2005, en Ojeda 1998).

In Hoofdstuk 2 ligt de nadruk op het Hausa. Na een korte introductie van relevante onderdelen van de grammatica bevat dit hoofdstuk een uitgebreide uiteenzetting van de eigenschappen van pluractionele werkwoordsvormen in het Hausa. De belangrijkste generalisatie die gemaakt kan worden op basis van de data is dat de pluractionele vormen verwijzen naar meervoudige gebeurtenissen. Naast meervoudigheid zijn echter meestal nog andere factoren van belang. Eenvoudige iteratieve interpretaties zijn in de meeste gevallen niet mogelijk, behalve bij een klasse werkwoorden die ‘repetitief’ gebruikt kunnen worden (semelfactieven). Om de pluractionele vorm te kunnen gebruiken moeten er ofwel veel gebeurtenissen hebben plaatsgevonden, ofwel de gebeurtenissen moeten duidelijk van elkaar verschillen. Daar komt nog bij dat pluractionele werkwoordsvormen soms conatieve en tentatieve interpretaties kunnen hebben; in andere gevallen gaat de interpretatie van de meervoudigheid van de gebeurtenissen gepaard met intensificatie.

In Hoofdstuk 3 stel ik een analyse van pluractionaliteit in het Hausa voor die alle verschillende interpretaties die in Hoofdstuk 2 beschreven zijn verklaren. In tegenstelling tot andere analyses van pluractionaliteit maakt dit voorstel gebruik van drie semi-onafhankelijke componenten, die elk verantwoordelijk zijn voor een deel van de aangetroffen betekenis effecten.

De analyse laat zien dat verschillende aspecten van pluractionaliteit in het Hausa niet dezelfde status hebben. Sommige betekenisaspecten liggen minder goed vast dan andere. Dit is één van de oorzaken van de aanzienlijke variatie in oordelen onder sprekers. De componenten die de interpretaties van de pluractionals mede bepalen zijn als volgt. De eerste en meest stabiele component, die tevens gezien kan worden als de hoofdbetekenis van pluractionaliteit, is meervoud (van gebeurtenissen): een pluractionele vorm denoteert een som van gebeurtenissen. Dit is waarschijnlijk ook het betekenisonderdeel dat gedeeld wordt door alle (echte) meervouden, zowel nominale als werkwoordelijke, waarbij geabstraheerd wordt van de eigenschappen van de atomen die aan het meervoud ten grondslag liggen.

De tweede component van de analyse is een conditie op het individuatieproces van gebeurtenissen door middel van ‘ankers’. Dit type individuatie wordt verder bepaald door onafhankelijke principes die zich niet beperken tot pluractionaliteit. De conditie waar het hier om gaat, wordt de ‘non-equivalence condition’ (niet-gelijkwaardigheidsconditie) genoemd. Binnen het huidige voorstel is dit een geconventionaliseerde voorwaarde op ‘verankering’ van gebeurtenissen, die verantwoordelijk is voor het uitsluiten van eenvoudige iteratieve interpretaties. Bij iteratieve interpretaties verschillen de afzonderlijke gebeurtenis-eenheden slechts van

elkaar door het moment waarop ze plaatsvinden. Hoewel deze gebeurtenis-eenheden niet identiek zijn, kunnen ze alleen van elkaar onderscheiden worden op basis van hun ordening ten opzichte van elkaar. Ik neem aan dat dit niet voldoende is om ze te kwalificeren als ongelijkwaardige gebeurtenis-eenheden: de gebeurtenis-eenheden zijn weliswaar niet identiek maar ze zijn wel gelijkwaardig. In tegenstelling tot de hoofdbetekenis (meervoudigheid van gebeurtenis-eenheden) is de niet-gelijkwaardigheidsconditie een minder wezenlijk onderdeel van de betekenis van pluractionaliteit in het Hausa: de conditie kan marginaal geschonden worden.

De laatste betekeniscomponent, die gezien kan worden als de buitenste laag van betekenis van pluractionaliteit, bevat bijkomstige voorwaarden op het gebruik van de pluractionele vorm, zoals de vereiste dat er veel of duidelijk verschillende gebeurtenis-eenheden zijn, in plaats van alleen maar meer dan één. Deze condities volgen uit het feit dat Hausa pluractionele vormen ‘bijzondere’ meervouden zijn: ze drukken betekenissen uit die zich niet beperken tot meervoudigheid. De speciale betekenis effecten die hierdoor ontstaan zijn ongrijpbaarder dan de hoofdbetekenis (meervoudigheid) en de effecten van de niet-gelijkwaardigheidsconditie die hierboven besproken zijn. Dit kan aangetoond worden op grond van het feit dat ze niet altijd noodzakelijk aanwezig zijn, en dat één effect vervangen kan worden door een ander effect. Samen verklaren deze drie betekeniscomponenten in essentie alle eigenschappen van Hausa pluractionals, daarbij inbegrepen de variatie tussen sprekers.

Hoewel de voorgestelde analyse in dit proefschrift bedoeld is om specifieke eigenschappen van pluractionaliteit in het Hausa te beschrijven, en niet van pluractionaliteit in het algemeen, is de analyse in drie onafhankelijke componenten in principe ook geschikt voor de analyse van gegevens van andere talen. Verder onderzoek moet aantonen in hoeverre andere systemen van pluractionaliteit en variatie tussen verschillende pluractionele systemen met behulp van een geparametriseerde versie van de hier voorgestelde analyse geanalyseerd kunnen worden.

